

A
atallan.

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
u. P. P. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
H. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UKELET

ISZIDU POLITIKAI NAPILAP

STÓPIZETESI ÁRAK:

Romániában	
Egész évre	— 850
Félévre	— 460
Negyedévre	— 240
Egy hónapra	— 85
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 4 lei	
Bukarestben	— 5-

Csehszlovákiában

Egy hónapra	— ck 35-
Egy szám	— 150

1934. december 17 Szerda

Cluj-Kolozsvár ★ VII. évfolyam ★ 282. szám

5685. Kiszlev 20

Részt vehet-e a zsidóság a Magyar Pártban?

Irta dr. Eisler Mátyás

kolozsvári főrabbi, a kongresszusú hífközségek Országos Irodájának elnöke

A Magyar Párt brassói határozata után fel-
kerestük dr. Eisler Mátyás főrabbit és a követ-
kező három kérdést intéztük hozzá:

1. Mi a véleménye dr. Barabás Béla és Sán-
dor felszólalásáról?
2. Jogos-e a zsidóság szempontjából, hogy a
Magyar Párt magáénak vallja a zsidóságot?
3. Megvédheti-e a Magyar Párt a zsidóság
jogait és speciális problémáit?

A kérdésekre a főrabbi ur a következő vá-
laszt adta:

Első kérdésére, hogy mi a véleményem dr.
Barabás Béla és Sándor József felszólalásáról
a brassói nagygyűlésen, csak azt felelhetem,
hogy mely meghatottsággal és őszinte öröm
érzetével fogadtam a szeretet és testvéri érzés
szóma megnyilatkozásait, melyek az én lelke-
mben is teljes visszhangra találtak. Sándor Jó-
zsefnek pedig különös igénye van a zsidóság
hálójára, mert ő egymaga mert sikra szállni a
kamarában a zsidóság veszélyeztetett jogaiért.
Az ő megértése a zsidóság irányában kőszegte-
lenül a biblia, a zsidó szellem e halhatatlan
alkotásának mély ismeretéből és az íranta való-
rijósgó szeretetéből fakad. Csak az a zsidó,
hogy a magyarság nem minden tényezője gon-
dolkozik a zsidóságról úgy, mint a magyar
közélet e két kiváló reprezentánsa. Fájdalmas
bizonyítéka ennek a kolozsvári egyetem mag-
yar hallgatóinak nyilvános állásfoglalása a ru-
merusz klubusz mellett, ami aligha történetelt
a magyarság egynemely vezető tagjának tanács-
adása nélkül.

De ettől eltekintve, szívesen együttműkö-
döm a magyarsággal társadalmi, kulturális és
gazdasági téren, ahol szívemhez nőtt régi kap-
csolatok is fűztek hozzá. Csakhoz mindez
együttvéve sem sorakoztathat a magyarsággal
való politikai egységbe. Ez az egység a magyar
állam kötelekéből való kiszakadásommal megszűnt.

Romániában nem lehetek a Magyar Párt tagja'
anélkül hogy veszélybe ne sodornám a zsidóság
érdekeit, anélkül hogy a politikai öngyilkosság
bűnébe ne esném. És ez az öngyilkosság még
csak nem is használna a magyarságnak. Sőt
ártana, mert lehetetlenül válassz, hogy a zsidóság
a maga frontján azonos esélyért küzdjön. Más-
odik kérdésére tehát, hogy a „a zsidóság
szempontjából jogos-e, hogy a Magyar Párt
magáénak vallja a zsidóságot”, a feleletem hatá-
rozott nem, mert senkinek sem lehet joga ön-
gyilkosságra készíteni a zsidóságot.

Harmadik kérdésére, hogy a Magyar Párt
megvédheti-e a zsidóság külön jogait és meg-
oldhatja-e a zsidóság külön problémáit, az a
válaszom, hogy ume a Magyar Párt még a ma-
gyarság jogait sem tudta megvédeni, a magyar-
ság problémáit sem tudta megoldani, annál ke-
vésebb tudhatná a zsidóságait. Hiszen nekünk
olyan problémáink is vannak, amelyek érdeké-
ben a magyarság még akarva sem szállhatna
sikra. Egyházipolitikai problémáink vannak,
amelyeknek védelme a magyarság részéről tel-
jes őszinteséggel nem várható. És itt van a
Palesztina-probléma, amely belpolitikai szempont-
ból tisztán zsidó-kérdés. Ezeknek összekevere-
dése a magyar problémákkal mindkét félnek
csak ártalmára lehet. Tapasztalat szerint külö-
ben a kormány még a magyar egyházak kö-
zös eljárásait, közös beadványait is visszautasi-
totta. Annál kívánatosabb és sikerrel keveset-
több volna a kooperatív együttműködés a
romániai népkisebbségi élet egész vonalán mind-
azon jogokért, amelyek valameennyitüket meg-
illetnek. E végből a zsidóságnak is kisebbségi
szervezethe kellene tömörülnie. Ez a szervezet
a politikában erkölcsösnek elismert do ut des-
féle elv alapján erős támasza lehetne a többi
kisebbségi pártoknak és viszont.

Miként eddig is...

Irta dr. Klein Miksa

(Készséggel adnak helyet dr. Klein Miksa
alábbi cikkének, annak ellenére, hogy a cikk
hangjával és egyes kitételeivel nem értünk egyet.
De nyíltságot követel e cikk nemcsak írója
személye miatt, hanem azért is, mert tárgyi
megállapításai fedik az erdélyi zsidóság óriási
többségének álláspontját. A szerkesztőség.)

... Míg egyfelől a zsidóság összes magyar
érdekeit a Magyar Párt — mint eddig is — test-
véries közérzettel felkerolja... másfelől elvárja,
hogy a magyar zsidóság régi hűséggel és lelke-
sedéssel vesz részt a Magyar Párt áldozatkész
tevékenységében, stb. (A brassói nagygyűlés
határozata.)

A kérdés tehát meg lett oldva. Boldogság
töltheti el az erdélyi zsidók lelkét, összes sú-
lyos problémái megoldást nyertek, mert ume:
a magyarság integráns részét képezzük a felka-
rolják érdemeinket — miként eddig is. Ha a
magyarság nem vonná komolyan a dolgot, úgy
ők is mlátnának az eseten épp úgy, miként
mi is csak mosolygunk ennyi naivitáson.

A Magyar Pártnak ezt a kérdést mindenek-
előtt a zsidóság legnagyobb ellenségével, An-
ghelcsuval kellett volna tisztázni, mert ez sz-
ur azt vallja, hogy a zsidók románok s ezért
délkeleti testvéris szeretettel ölel, s fogja ré-
szesíteni támogatásában — miként eddig is.

Mert mi már évek óta valljuk, hogy nem
vagyunk sem magyarok, sem románok, — b-
nem csak zsidók. Ugy vélem, hogy valamelyes
szavunk nekünk is volna abban a kérdésben,

hogy milyen nemzetiségűek is volnánk s ha mi
vállaljuk a választásunk ódlumát, ne akarjanak
minket — miként eddig is — agyontámozgatni,
hagyjanak nekünk békét, ne szeressenek olyan
nagyon, ne akarjanak újra asszimilálni minket,
elég volt belőle, hiszen rég lávidáltunk az asz-
szimilációs politikát, mert esdőt jelentett.

A zsidóságnak ez az elhatározása, a törté-
nelmi evolúció szükségszerű eredménye. A há-
boru új helyzetet teremtett, — új jogi fogal-
mat vetett föl, s aki ezt figyelmen kívül hagyja,
az érzelmi politikát hirdeti, már pedig a poli-
tika a realitás tudománya s nem lírai költé-
szet. A népi kisebbség, örendelkezési jog, a
békeszerződésekre bealkelyezett kisebbségi jo-
gok védelme mind olyan új adottságokat je-
lent, amelyeket politikát tűző ember figyelmen
kívül nem hagyhat.

A zsidóság hatalmas népi megmozdulása
nem az utolsó hat évben keletkezett, hanem
már sokkal régebben, a háborút követő időben
pedig olyan hatalmas szárnyalással tört előre,
hogy az feltartóztatathatlan. De azért vannak,
igaz, hogy kevesen, akik a régi multhoz ta-
padnak, nem akarják látni a jelent, még ke-
vésebb a jövőt. Nincs érintkezésük a zsidó tö-
megekkel, nem vezetői semmiféle zsidó szerve-
zetnek, nem áll hátuk mögött senki, mert a
dolgozó és élni akaró zsidó nép öntudatra eb-
redvén: új utakon tör előre, — sorsát önmaga
irányítja, a népek versenyén pedig a maga

színeiben jelenik meg és büszkén, öntudatosan
hirdeti: „ivri áncchi”, zsidó vagyok!

A szociológia pedig a maga tudományos
érveivel támasztja alá ezt a nagyszerű nemzeti
megmozdulást, midőn megállapítja, hogy nép
az az embercsoport, melynek van: nyelve,
földje és nemzeti ideálja. Ez a hármas egység,
ez a pozitivum bizonyítja népi voltunkat.

Mert nyelvünk: a héber nyelv. Bár ma még
nem beszéljük mindnyájan, de hiszen volt idő,
midőn a magyarság vezető rétegei sem beszél-
tek magyarul. De a héber nyelv ma már élő
nyelve nemcsak az új őshazában élő zsidóság-
nak, hanem a galutban élő zsidó ifjuság is
szorgalommal és igyekezettel sajátítja el. Hogy
pedig a kulturgondolator kicserélésére alkal-
mas nyelv, — elég, ha a Bibliára, Jüda Halá-
vire, Bialikra hivatkozom, vagy talán azt em-
lítem meg, hogy Shakespeare, Petőfit, Emi-
nescut ma már épp úgy olvassák hébertül,
amint hogy Einstein is héber filozófiai érteke-
zéssel nyitja meg az új héber egyetemet.

Földünk is van, mert San-Remo óta a világ
hatalmasságai jóvátették az ősi történelmi igaz-
ságtalanságot, — visszatérték az őshazát s az
egész világ tanunk arra, hogy Palesztina a mi
földünk, — melynek minden része szent
előttünk.

Nemzeti ideálunk, az ősi hazza felépítése.
Az egész világ szétszórt zsidósága fogott össze,
hogy a ma még kopár, elpusztított őshazát vi-
rágzó, pompázó kultúrországga emelje. Minden
áldozatkészégünket, energiánkat ennek az ideál-
nak a szolgálatába állítottuk s ma nap-nap után
ujabb és újabb négyzetölet virágzó kertté va-
rázsol a zsidó energia és szeretet. Példátlan a
népek történetében ez a nagyszerű nemzeti
megújulás s Palesztina már él, fejlődik, éleszt-
jük és ápoljuk s az új ország örökkön-örökké
a miénk marad.

Lehet-e kérdés ezek után, hogy mi magya-
rok, vagy románok vagyunk? Csak zsidók va-
gyunk s nem is akarunk többé más nemzetet
tartozéka lenni. Nincs többé visszatérés a régi
utra, az utolsó hidat is felégettük magunk
mögött, hitet, akarattal, lihegve megyünk előre
a magunk választotta uton: zsidó nemzetként.

A magyarság nagy, történelmi sorsfordulatát,
hatalmas életküzdelmét az elnyomással szemben
föltő aggodalommal kísérik. Hiszen ugyanezt
a kálváriát járjuk mi is. A liberális kormány
nemcsak gazdaságilag tettené tönkre a zsidóság
egész osztályait, de kulturális téren Anghelcsu
még súlyosabb mérvű pusztítást vitt végbe so-
raikban. Összes középiskolánkat nyilvánosság
jogát megvonta, — az állami iskolákban a zsidó
gyermek csak úgy járhat, ha a szombat szent-
ségét megszegi, az egyetemről kiűldözve ifju-
ságunk s a gyűlölet tarajos hullámokban csap
öszre népünk feje fölé, — de azért álljuk a
küszömet. Tul fogjuk élni az Anghelcsu föle-
gyűlölet-politikát a felvilágosult román köz-
vélemény segítségével, amely az albaiulai sík-
ságon, az Isten szabad ege alatt eskütétel fo-
gadta a felszabadulás diadalmas mámorában,
hogy az itt élő többi nemzetek nem rabszol-
gák lesznek, hanem szabad polgárok módjára
élhetnek.

A zsidóság mindig becsületesen teljesítette
az állampolgári kötelekét s ha ma a liberá-
lis kormány jogtozásával miatt a zsidóságnak
szenvednie is kell, ezt a szenvedést elvisseljük
s itt benn az országban, legális eszközökkel
igyekeztünk segítséget nyerni a felvilágosult
románok körében, hogy elmuljon végre felö-
lünk a szenvedés s jöjjön el az igazság kor-
szaka.

Ezt a küszömet a magyarság is várja, de
elhízázott taktikai fogás úgy tünetheti fel a
saját sorsát irányító zsidóságot, hogy az inte-
gráns része a magyarságnak. Ez ellenkezik a
reális tényekkel. Nem erősíti a magyarság szer

apok

61 és rheumatikus

lönk

a szívet nem tá-
e zavarainál. Min-
tó.

művek

a Voda No 15.
Gyermeáram osztály
Rodor No 2418

ötőke

z, chag-
finom

epagenál, Cluj

10
bani

annyi kőolaj
(gáz)ára, amely-
nyit 10 óra alatt
fogyaszt ideális
világítás mellett
az

INE

il — Szag nélkül
Praktikus — Ke-
— Dekoratív
francia gyártmány.
egy le-
részére:

RATHI ARSENIE,

beküldése elené-
ine" csodalampát.
bani ár!

ador* No 2398

utóda

ck

and No 2.

arisnya, flanel,
gyraktára.

vezetést és egyformán árt a magyarságnak és a zsidóságnak is a román közvélemény előtt. Az erdélyi zsidóság leghatalmasabb, jól kiépített szervezete, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség pusztán létezése a legbeszédesebb bizonyossága annak, hogy a zsidóság nem integráns része a magyarságnak s akik ilyen kijelentéseket tettek, azok nem a zsidó nép nevében nyilatkozhattak és megnyilatkozásuk csak egyéni akció: tekintendő.

A Magyar Párt védelme eddig nagyon kétes értékű volt. Amidőn két évvel ezelőtt a félrevezetett román egyetemi ifjuság lerombolta a zsidó menzát s kikergette a tanulni vágyó drága ifjuságunkat az egyetemi boncaszta mellől, a magyar ifjuság rögtön csatlakozott „nyilatkozattal” a román ifjuság mellé s az addig csak hullamozgalmat fajvédelmi mozgalommá szelítette ki. Hol volt akkor a Magyar Párt? Miért nem lépett közbe a magyar ifjuságnál, hogy ne az üldözők táborába álljon be, hanem legyen szolidáris az üldözött kisebb bajtársával. Egy szavuk sem volt az ügyhöz.

Sok-sok esetet hozhatnánk fel, de nem teszem, csak leszögezem, hogy a zsidóság nem bizza sorsának irányítását semmiféle más nemzetiségre, — nem vagyunk bábok, hanem gondolkodó lények s épp ezért sorsunkat magunk fogjuk irányítani.

Van a Magyar Párt határozatának egy igen érdekes része is, az, amelyben elvárja a zsidóságtól, hogy *áldozatkész tevékenységgel* fog részt venni a párt munkájában. Ez jó magyarsággal azt jelenti, *zsidók adjatok pénzt*. A zsidóság mindig szívesen áldozott kulturális és karitatív célokra és a múltban *nem is tekintett arra, hogy zsidó célok-e ezek vagy sem*. Mai szorongatott helyzetében azonban, amikor összes kulturális és egyházi intézményeit az összeomlás veszedelme fenyegeti, ma a zsidó áldozatkészre magának a zsidóságnak van szüksége, hogy üldözöttjei sorsán segíthessen.

A kisebbségi pártokkal készek vagyunk együttműködni, mert új államhelyzetünkben sok oly probléma merült fel, melyet együttes összefogással sokkal sikeresebben fog lehetni megoldani, *de ennek első feltétele annak elismerése, hogy a zsidóság különálló népi kisebbséget képez.*

Nem akarok illetéktelen tanácsadó lenni, de ha én magyar volnék, kitessékelném a zsidókat a pártból, mert csak tehertételt jelentenek a Magyar Pártnak, — mert lehetetlenné teszik az energiák szolidáris együttműködését. Szabadítsák meg a párt küzködő hajóját ettől a fölösleges ballasztól s meg fogják látni, hogy a megszervezett zsidó népkisebbséggel való kollaborálás többet ér, mint néhány romantikus esatlakozó lírai megnyilatkozás.

Pártok fölötti kormány Németországban?

Berlin, december 16. Ebert köztársasági elnök ma az összes pártok vezetőit tanácskozára hívta meg. Az új kormány kinevezését illetőleg valószínűleg csak az egyes frakciók határozatai után fog dönteni. A „Lokalanzeiger” szerint a válságból a kivezető út az volna, ha egy pártok fölötti kormány alakulna.

A vörös hadsereg Trockij mellett

Páris, december 16. Rigából érkező értesülések szerint a vörös hadsereg Zinovjev, Stalin és Kamenev triumvirátusával szemben Trockij mellett foglalt állást.

Spanyol-Marokkóban súlyos a helyzet

Páris, december 16. Madridból érkező jelentés szerint Spanyol-Marokkóban a helyzet erősen kritikussá vált. A felkelők Tejuant fenyegetik.

Terjed az albán forradalom

Belgrád, dec. 16. A lapok jelentése szerint az albán kormány helyzete kritikus. A forradalom terjed. Számos törzs csatlakozott a felkelőkhez, akiket Ahmed Zoglu volt miniszterelnök vezet. A kormánycsapatok egy része átért a felkelőkhez, akik már Tirana felé közelednek.

Harminc nappal a Reinitz-ügy főtárgyalása előtt

Változóban a közhangulat. Egyetlen egy pozitív bizonyíték sincs. Nyomorog Reinitz családja. A vád halasztja a főtárgyalást. Mit mondanak a védők?

(*Satu Mare Szatmár*, december 16. Az *Uj Kelet* kiküldött tudósítójától.) Harminc nappal az állítólagos Reinitz-gyilkosságok főtárgyalása előtt pillanatra elverődtek a nagy bűnpör hullámai. Vádlók és védők, a sajtó képviselői és a tanúk hatalmas serege némaileg megrettenve, elhallgattak. Reinitz másfélévi vizsgálati fogsága után valami egyoldalú, beteges pszichózis uralkodott a közhangulaton, a tömegek a sajtó és a hivatalos nyilatkozatok elszánt offenzívája után fanatikusan meg vannak győződve arról, hogy az a busz, hallgatag és imádságos zsidó, aki közel másfél éve szenved a börtönocella szívet-leiket ölé magányát, bűnös.

Enek az egyoldalú pszichózisnak felidézése jórészt a sajtó műve, a sajtó, amely indulatokat teremt és indulatokat öl el, igazságokat alkot, de igazságtalanságokat is szentesít és amely néha az ömbetűk sötét hadseregével beleszánt az egyének és tömegek amugy is balsorsos életébe. Múltános tehát, hogy harminc nappal egy országokra szóló büntető főtárgyalása előtt a sajtó, amely előddig csökönyesen befolyásolta a vizsgálatot, a közhangulatot és így közvetve örök pszichológiai összefüggések alapján prejudikált Reinitz Jakab sorsának, számot vessen a tényleges helyzettel és kimondja, hogy a Reinitz-ügy, mint büntető, fiktív.

Memória, melyen élet áll és bukik

A szatmári törvényszékhez tegnap délután a nagyváradi királyi ítélőtáblától a következő végzés érkezett.

Nr. P. 2377/211—924.

A Törvény nevében!

A gyilkossággal gyanúsított Reinitz Jakab elleni büntetőügyben, amelyben a szatmári törvényszék vádtanácsa november 15-én hozott 3576—924. számú végzéssel a gyanúsított vizsgálati fogságának meghosszabbítását rendelte el és amellyel szemben a gyanúsított felfolyamodással élt, az ítélőtábla 1924. december 8-án megtartott zárt ülésén a következő végzést hozta:

A királyi ítélőtábla a felfolyamodást a bp. 379. szakasza alapján elutasítja.

A vádtanács helyesen határozott akkor, amikor a gyanúsítottnak vizsgálati fogságát meghosszabbította, miután a büntetőügyben a vizsgálat befejeztetett és így a vizsgálati fogság megszüntetése az ügyesség indítványától és a vádtanács határozatától függ, a bp. 256—267. szakaszának értelmében.

Dr. Andrei Ilie elnök.

Az ítélőtábla fenti határozatával már negyedszer utasította el Reinitz szabadlábrahelyezési kérelmét. Másfélévi fogság még akkor is nagy idő, ha a fogoly közömbös körülmények között, közös eszlában és bűnéért öntudatosan vezekelve raboskodik. De különösen nagy idő Reinitznél, aki letartóztatásának első percétől kezdve magáncellában örli testét és lelkét, akinek minden mozdulatára külön porkoláb ügyel és aki boldognak érzi magát, ha kihallgatásra viszik, mert ilyenkor emberek közé kerülhet.

— Másfélévi vizsgálat után — mondja ifjabb dr. Borgida Lajos, a védő — *egyellenegy terhelő momentum sem merült fel*, amely pozitíve bizonyítaná, hogy Reinitz bűnös a terhére rótt gyilkosságok elkövetésében vagy előidézésében. A vizsgálat, miután semmiféle konkrét ténnyel nem tudott leszögezni, kénytelen absztrakt módszerekkel dolgozni. A nyomozati anyag mindössze az alibikérdésen épült föl... Hol volt Ő a múlt év január 1-én éjszaka 12 órakor?... Hol volt Ő a 1918. február 3-án a délutáni órákban?... Ima ezek a kérdések, ám a feleletek hiányzanak. De vajjon ha fellestem Önnek a kérdést, hogy hol tartózkodott két héttel ezelőtt délután 3 és 4 óra között, tudna-e nekem választ adni? Hát hogy emlékezhetne vissza távoli időpontokra az az ember,

akit hirtelen kiragadnak megszokott környezetéből és egy hétszerez gyilkosság ömbunkójával sújtják föbe? Az alibi mindközönképpen is relatív valami, de különösen az Reinitz esetében.

— Ismétlem, vizsgálat és vád egyaránt elvont tényekre támaszkodik és hogy az ezarajli exaktum ténnyé erősödött a közhangulaton, abban a sajtó a főbűnös. Egyes lapok tajtékozva vetették rá magukat erre a bűntügyre és preaktív-kérdést csinálnak abból, hogy Reinitz tömeggyilkosnak bizonyuljon. Az egész ügyet csupán a szenzációk szempontjából publikálták és publikálják még ma is, — jöhetnek egy egész család életsorsáról van szó, szegény és szerencsétlen emberekéről, akiket midőrkra tönkretelhet az a mesterségesen felidézett hangulatpraxisz, amely önkénytelenül is befolyásolhatja még a legfüggetlenebb bíróság szempontjait is.

Gyapjufoszlányok az avaron

— Másfél év alatt a vizsgálat mindössze egy „tárgyi” bizonyítékot produkált: Reinitz egy elszakított gallérdarabját, melyet a nagybányai erdőben, Grósz holtteste közelében találtak. Mi sem bizonyítja jobban a bűntény labilitását, mint hogy a vád nem erre a konkrét, hanem az elvont bizonyítékokra épít. Ugyanis dr. Déry Pál vizsgálóbíró, aki Reinitz ellen a nyomozást vezette, Grósz holttestének felfedezése után rendkívül alaposan négy-szer is átfutotta a bányai terapot, de az ősi avaron mindössze néhány gyapjufoszlányt talált, leszakított részeket Grósz ciciszőből. Jellemző a terepszemle aprólékosára, hogy a gyapjufoszlányok közt olyanok is vannak, amelyek 3 milliméter hosszúk és egy negyedmilliméter szélesek. Hogy lehetett tehát az, hogy a feltűnő nagyságu gallérdarabot csak az ötödik helyszíni szemlénél találták meg? A védelem erre a kérdésre a tárgyalás alkalmával *frappáns választ fog adni*. Ezt a választ sajtó már a vád és ezért van az, hogy a Reinitz-ügy egyetlen konkrét bizonyítéka nem esik súlyosabban a latba, mint a legelvontabb hipotézis.

— S különben is: hol vannak a Reinitz által összerabolt vagyonok? Fállér nélkül nyomorog és kizkódik az egész család, tíz és husz lejből élődnek naponta, jól lehet az állítólag összeharcolt pénzek összege közel 12.000.000. A védőügyvédnek minden körülmények között kötelessége, hogy mentse ügyfelét... De nem pusztán ezt a kötelességet tartom szem előtt akkor, mikor nyugodt lelkiismerettel és teljes meggyőződéssel hangsúlyozom: Reinitz ártatlan!

Érdekes, hogy a védelem már egy éve igyekszik főtárgyalásra vinni a Reinitz ügyet és dr. Borgida Demján Titusszal együtt elhatározta, hogy ezen ősi érdekekben még az ügyészl vádirat ellen sem emelnek semmi kifogást. A vád azonban huzza-halassa az ügyet, a vizsgáló bíróságot újabb bizonyítékok szerzésére utasítja és a főtárgyalást a lehetőségig elodazza, amilyen bizonyosság arra, hogy kétéves néz a bíról ítélet elé. A közhangulat is változóban van Reinitz javára, mert mindenkinek ajkára önkénytelenül is feltörl a kérdés: vajjon lehet-e feltevések és gyanúsítások alapján egy embert legfőbb, legnagyobbértékű és istentől adatott jogától, személyes szabadságától megfosztani? Vajjon lehet-e egy pszichotikus, de immár átmenetinek bizonyuló tömegítélet és sajtópraxisz miatt egy család, beteg anyát és növekedő gyermekeket az anyagi és erkölcsi romlás örvényébe taszítani? Mindenkinek az ajkán ott a kérdés: *hogyan vajjon másfél év nem volt-e elegendő kellő peranyag produkálására és hogy hány évig szenved még a magáncella riasztó éjét pusztán gyanu miatt Reinitz Jakab?*

Harminc nappal a főtárgyalás előtt az ügyész ismét perhalasztó kifogást nyújtott be. Nem hiszük, hogy akadna szempont, melyből ennek a kifogásnak helyt lehetne adni. Az igazságosság és lelkiismeretesség emberi szempontjából semmiestre sem...
Mikes Imre

Gyermekét, hogy meg ne fázzék, saját lakásán, speciális lámpájával **lefényképezi**, karácsonyi nagytájakat olcsón vállal

Gárdy Imre, Str. Saguna 20. (v. Bartha Miklós u.) Cluj. — Telefon 7-28.

ny főtár-

sincs. Nyomorog ának a védők?

negyzokott környezete-
kosság ólombunkójjá-
mindközönsséggel
önben az Reinitz

és vád egyaránt el-
és hogy az ezarayi
a közhangulatban,
gyes lapok tájékoztva
büntügre és presz-
u, hogy Reinitz tö-
u. Az egész ügyet
outjából publikálták

— jöllehet egy
van szó, szegény és
ahikét midőrkre
esen feidézett han-
ytalenn is befolyá-
nebb bíróság szem-

oszlányok az avaron

vizsgálat mindössze
produkált: Reinitz
ját, melyet a nagy-
toste közelében ta-
jobbba a büntügy
d nem erre a kon-
bizonyítékokra épít.
gálóbíró, aki Reinitz
Grosz holttestének
alapossgággal négy-
terápet, de az ősi
gyapjúfoszlányt ta-
rosz ciciuszából. Jel-
kosságára, hogy a
yanok is vannak,
uk és egy negyed-
lehetett tehát az,
álléradarabot csak az
találták meg? A
tárgyalás alkalmával
Ezt a választ sojtá
hogy a Reinitz-ügy
ta nem esik súlyo-
elvonatbb hipotézis-
vannak a Reinitz
Fillér nélkül nyo-
z család, tíz és husz
ól lehet az állítólag
e közel 12.000 000.
körülmények között
gyfelet... De nem
tartom szem előtt
diszmerettel és teljes
m: Reinitz ártatlan!

már egy éve igyek-
Reinitz ügyet és dr.
együtt elhatározta,
nég az ügyezsi vád-
mi kifogást. A vád
ügyet, a vizsgáló
k szerzésére utasítja
égig elodázza, ami
vétkedve néz a bírói
is változóban van
nkinek ajakára ün-
rdés: vajjon lehet-
alapján egy embert
istentől adatott jo-
ból megfosztani? S
ikus, de immár át-
tétlet és zajtópresszó
nyát és növekedő
erkölcsi romlás ör-
tűnek az ajkán ott
él év nem volt e ele-
ukálására és hogy
magánocella riasztó
nitz Jakab?

yalás előtt az úrvész
nyújtott be. Nem
ont, melyből ennek
adni. Az igazságos-
beri szempontjából
Mikes Imre

20. (v. Bartha
Telefon 7-28.

A kolozsvári kapualj-parancs

Hetek óta rebesgetik már, de nem igen akadt ember, aki komoly hitelt adjon ennek a fantasztikus és rémmesébe illő hírek. Most aztán konkrét formát öltött a hír. A legkihívatóbb, a legmegbotránkoztatóbb. Kolozsvár városában elrendelték a sárga foltot!

A középkor minden emberirtó gyűlölete, elmúlt évszázadok sötét kultúrálanságának és gonoszságának minden emléke elevenedik föl ennek a hírek hallatára az emberi lélekben. Valamikor, a középkor legötétebb évszázadaiban az európai törvények arra kényszerítették a zsidókat, hogy ruhájuk valamelyik feltűző helyén risítót, messzire kiálló sárga foltot viseljenek. Hogy a békésen utját járó zsidó polgárral, kereskedővel, zsidó tudóssal szembe jövő szarvas is már messziről is megláthassa és felismerhesse a zsidót. Hogy a fűtöréssze szembejövő suszterinas, ha éppen kegyes kedvében van, már messziről odakülhassa a zsidónak: mach méres Jud! — és a zsidó polgár, a tudós, a Mendelssohn, a Spinoza ne kerülhesse el azt a kötelességet, hogy alázatossal kalapot emeljen a kedélyes suszterinas előtt. És főleg azért, hogy ha a gazdasági és erkölcsi nyomorba züllesztett, áres gyomru nép kirobbani készülő elégedetlenségét le kell vezetni, már messziről ott risíton szemébe a sár a folt és már messziről felismerje azokat az embereket, akiket büntetlenül szabad verni, fosztogatni és öldögni és akiket felzaklatott, felkorbésolt gonosz indulatait és romboló dahét kitöltésse.

Igy volt az a középkor idején. És a haladására büszke emberiség, ha jelképesen aharra azt a mérhetetlen nagy civilizációt, amely a mi napjainkban az elmúlt évszázadoktól elválasztja, akkor ezt a nagy haladást mindig a sárga foltal szimbolizálta. Hol vagyunk mi már a középkortól! El lehetne képzelni azt, hogy a mi napjainkban is a sárga folt ismertető jelével kategorizálják az állam polgárait?

Ugy látszik igen! Ugy látszik, hogy a haladás, a humanizmus néhány évszázada után újra behullottunk a középkor intézményeibe, a középkor világlátásába, a középkor legötétebb napjaiba. Legalább is Kolozsváron. Mert Kolozsváron megtörtént a sárga folt elrendelésének eseménytelen esete. A kolozsvári rendőrprefektus elrendelte, hogy minden házban, a kapuk aljában kifüggesztett lakó névsorban, minden lakásbérlet neve mellé, büntetés terhe mellett kiírassék a lakó nemzetisége.

Mi ez, ha nem a sárga folt viselésének elrendelése? Mi ez, ha nem egyenes usztása, az amely is feszültség tulaklatott indulatoknak, mi ez, ha nem hatóság biztatása a zavargásra mindig kész mobnak, hogy csak nézzen a kapuk alá, ott a névjegyzékből pontosan meg tudja állapítani, hogy ki a román, ki a zsidó és ki a magyar.

A háboru előtti liberalizmus egyik főterekvése az volt, hogy még a hivatalos okmányokból és nyilvántartásokból is kimaradjon a polgároknak vallási vagy nemzetiségi megkülönböztetése. Hogy az iskolai bizonyítványokban és a bejelentőhivatalok regiszterekben se legyen nyoma ezeknek a megkülönböztetéseknek. Az egyre haladó civilizáció követelése volt ez. És a nagy nyugati államok valóban így is rendezték ezt az ügyet. Mi köze az én iskolai bizonyítványomnak ahhoz, hogy én izraelita vallású vagy francia nemzetiségű vagyok-e. Az iskolai bizonyítványoknak egyetlen kötelessége és hivatása az, hogy az iskola tudományokban való képességemet igazolja. És mi köze a rendőrségnek ahhoz, hogy én román vagy magyar, vagy zsidó nemzetiségű vagyok-e? A rendőrség csak egyet köteles tudni és figyelemmel kísérni: azt, hogy respektálom-e az állam törvényeit vagy sem.

De hogyha a nyugati civilizáció még az ellen is tiltakozik, hogy az állam polgárait hivatalos okmányokon és rendőri nyilvántartásokban vallási vagy faji megkülönböztetésekkel kategorizálják, akkor mi telja felháborodással kérdésünk: mi köze Kolozsváron a kapuk aljának ahhoz, hogy én román vagyok-e vagy zsidó, vagy magyar?

Milyen törvény alapján adta ki a rendőrprefektura ezt a kapualjrendeletet? Melyik szentesített román törvény az, amely Romániában visszaállítja a középkor sárga foltját? Melyik szentesített törvény az, amely utmutatást készült az utcai mobnak, hogy vagyunkban és testi épségünkben veszélyeztessen? Mert ha nincsen ilyen román törvény, — aminthogy valóban nincsen — akkor ez a kolozsvári sárgafolt-rendelet, ez a prefekturái kapualjparancs törvénytelen! Törvényellenes egyéni

akció! És mi zsidók, akik annyit szenvedtünk már a magánsok egyéni akcióitól, teljes energiákkal és felháborodásunkkal tiltakozunk a hivatalos egyéni akciók ellen. Tiltakozunk a sárga folt ellen mint zsidók és tiltakozunk ellene mint román állampolgárok.

Chamberlain beszámoló az angol alsóházban külföldi utjáról

Angol francia katonai szövetség terve. Chamberlain külpolitikai programja
(London, december 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Chamberlain az alsóházban kijelentette, hogy legutóbbi párisi és római útján nem tárgyalt a szövetségi közös adósságokról. Imerteti Anglia álláspontját a genti jegyzőkönyvre vonatkozólag. Beszéde további órában megismétli, hogy meg van győződve a Zinovjev levél hitettségéről, mégis azt hiszi, hogy Anglia és Oroszország között a kereskedelmi összeköttetés az 1920. évi szerződés alapján lehetséges, újbb egyezmény kötése nélkül is, amelyre az időpontot nem is tartja opportunusnak.

állampolgárok. Mert ha valaha volt intézkedés, amely alkalmas arra, hogy Románia hírnévét és a román civilizációt diszkreditálja, akkor a sárga folt bevezetése, bármilyen formában is, — bizonyára az.

A „Chicago Tribune” londoni tudósítója beavatott helyről nyert információi alapján közli, hogy Chamberlain külpolitikája a következőket előzoza: katonai szövetség Franciaországgal Németország ellen, közös európai program kidolgozása az Amerikával szemben feanálló tartozások ügyében, Franciaország és Olaszország között közös politikát létrehozni Északafrikára vonatkozólag és végül az összes kormányok teljes szemlegessége az Oroszországgal felveendő kereskedelmi viszony tekintetében.

Vagononkint nyolcvanezer lejes árban fogják rekvirálni a búzát

Leleplezték az összes terrorszervezeteket
(Bucuresti Bukarest, dec. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtti minisztertanács volt, amely elhatározta, hogy a parlamenti szünet december 20-ikán kezdődik és január 19-ikéig fog tartani. A minisztertanács azután a búzakérdéssel foglalkozott. Constantinescu Tancred a gabonakereskedelemtől szabadsága mellett foglalt állást, mert a termelés csak így fog emelkedni. Tatarescu ezzel szemben a gabonakereskedelemtől elrekvirálását kívánta, hogy a kenyér újabb drágulását megakadályozzák. A minisztertanács elhatározta, hogy január 15-ikéig kezdve a búzát vagononkint 80.000 lejes árban elfogja rekvirálni, addig pedig elkészített a szükséges előmunkálatokat.
A minisztertanács azután a diákzavargásokkal foglalkozott és jóváhagyta a foganatosított rendszabályokat.
A „Vitorul” jelenti, hogy a kommunista terrorszervezeteket az egész országban leleplezték, tagjaik nagyrésze le van tartóztatva. Ezeket kívül letartóztatott több moszkvai, bécsi, berlini és atheni kommunista karit is, akiknél jelenlényű pénzüsségeket találtak, amelyeket a mozgalom céljaira lettek küldve. Súlyos bizonyítékokat is találtak náluk a romániai propogandára vonatkozólag.

Hetmillió a megszökött Grósz Ignác adóssága

Állítólag Csehszlovákiában tárgyal adósságainak rendezése ügyében
Targul-Mures Marosvásárhely, december 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt jelentette már az Uj Kelet, hogy Grósz Ignác a marosvásárhelyi Kereskedelmi R. T. igazgatója több millió adósság hátrahagyásával megszökött a városból. A hír óriási szenzáció gyanánt hatott, mert Grószot mindenhol pontosan fizető, megbízható emberek ismerték. Eltűnése után a Kereskedelmi Részvényáráság nyomába fizetésképtelenséget jelentett, de ezzel egyidejűleg a rendőrség is széleskörű nyomozást indított az igazgató kézrelértésére.
A részvénytársaság, amely nem régen alakult és szűkebbkörű társaság érdekeltisége volt, főleg fakereskedelemmel és marhaszítékkal foglalkozott. Elsőnte sikeresen végződtek a vállalkozások, de később a pénzügy és a vál-

tozott viszonyok folytán balul ftöttek ki, úgy hogy a szerencsétlen spekulációk következtében a részvénytársaság anyagi helyzete teljesen megrendült. A cég passzívja meghaladja a hat és fé milliót és a néhány részvényesen kívül két három bank és érdekelve van, de főleg hiszparozok vesztettek igen tekintélyes összegeket.
Grósz Ignác valószínűleg Csehszlovákia területére szökött, de jelentésemny késpénnt már nem igen vihetett magával, mert a részvénytársaságnak az utóbbi időben nem volt jelentős készpénzkészlete. Ma egyébként az a hír terjedt el, hogy az igazgató hirt adott magáról és állítólag Csehszlovákiában lévő gazdag bátyjával folytat tárgyalásokat ügyeinek rendezésére.

Végső fokon is kimondották Károlyi Mihály vagyonának elkobzását

A Kuria helybenhagyta a Tábla ítéletét. Hárommilliárd és százmillió a perköltség

(Budapest, dec. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Kuria elsőszámu tanácsa Papp tanácselnök elnöklésével ma délben összeült, hogy Károlyi Mihály vagyonelkobzási ügyében itálkezzen. Az ítéletkihirdetésnél nagy közönség jelent meg, nagybárára ügyvédek és képviselők. A tanácselnök megkérdezte Horváth joggyűi főtanácsost, majd a bírakat, vajjon van-e az ügyre vonatkozólag valami előadni valójuk. A joggyűi főtanácsos és a bírák tagadó válaszára az elnök bejelentette, hogy kihirdeti a Kuria ítéletét.

kobzásának ügye, mert hiszen az októberi forradalom idején önként felajánlotta a magyar nép számára minden ingatlan vagyonát. Abba azonban soha nem fog beleegyezni, — mondotta — hogy ezt a vagyont kurzusintézmények céljaira, a re-akció növelésére használják fel. Ó maga a magyar közvélemény visszaállításában látja a magyar nép békés jövőjét és bízik abban, hogy Európa demokratizálódás során eljön annak az ideje is, amikor a megkínált Magyarországon a dolgozó és gondolkodó tömegek fogják az ország sorsát irányítani.

Az ítéletet a magyar állam nevében hirdették ki. A Kuria a védelem részéről előterjesztett valamennyi felülvizsgálati kérelmet elutasította. Helybenhagyta a Károlyi Mihály és kiskoru Károlyi Ádám vagyonelkobzási ügyében a Tábla ítéletét és általal az ítélet jogerőssé vált.
Az elnök ezután felolvasta az indoklást, amely intézkedik a perköltségekéről is. Eszerint a felperes költségeire egymilliórdot, az alperes terhére kétmilliórdot, a zárgondnokság javára pedig százmilliót állapított meg.
Károlyi Párisban és Londonban ismételtelen kijelentette, hogy egyénileg nem érinti vagyonát

A Károlyi per elhalasztását az Emberi Jogok Ligája egyébként a népszövetségénél is szorgalmazta. A békeszerződés szelleme és bettije szerint ugyanis a magyar kormány nem volt feljogosítva arra, hogy Károlyi Mihály ellen a forradalomban való részvétele miatt vagyonelkobzási pert indítsion. A népszövetség ilyen irányban udvarias megterésést intézett a magyar kormányhoz, amely azonban, amint kiderült, taktikai okokból letárgyaltatta a Kuria részéről is ezt a pert, amelynek kimenetele, ismerte a politikai természetű perekben a bíróságok és kormányok közötti kapcsolatokat, nem lehetett kétséges.

KÖZGAZDASÁG

Rendezik az idegen szakmunkások ügyét A vállalatoknál bizottságok fogják megállapítani az idegen szakmunkások létszámát

(Cluj) Kolozsvár, december 16. Az Uj Kelet tudósítójától) A folyton növekvő munkanélküliség problémájának egyik megoldási lehetősége gyanánt a munkügyi minisztérium az idegen munkások ügyének rendezését vette tervbe. A munkanélküliség kezdetén a munkügyi miniszter arra a kezdetleges megoldási álláspontot helyezte edett, hogy az idegen szakmunkások kiutalásával a belső munkások könnyebb elhelyezési lehetőséget találnak. Ezt az álláspontot az időközben szerzett tapasztalatok alaposan megcáfolták, mert beigazolták, hogy ha a speciális szakmunkások helyére a vállalatok belső munkásokat alkalmaznak, amelyek szakismerete kevésebb és ennek következtében nem póolhatják a külföldi szakmunkásokat, a munkások létszámának csökkentésével elűzi és a szakmunkások révén alkalmazott segédmunkásokat is elbocsátani.

A munkügyi minisztérium az elmúlt hét folyamán tanácskozásra hívta össze a belügyi és iparügyi minisztériumok, valamint az érdekelt gazdasági szervezetek képviselőit, hogy ezen alkát keretben végleges megoldást teremtsenek az idegen szakmunkások ügyében. Az egybegyűlt szaklevegátusok a munkügyi minisztérium eddigi álláspontjával szemben annak a nézetüknek adtak kifejezést, hogy a belső munkásokkal nem he-

lyettesíthető idegen szakmunkásoknak védelmet kell adni hogy az országban maradhassanak és munkájuk révén a belső munkásoknak is munkalehetőség legyen teremthető.

Ezen alapelv keretében a munkügyi minisztérium rendelkezéseket készített, amely rendelkezéseket rövidesen jóváhagyás végett minisztertanács elé kerül. A tervezet lényege, hogy egy Bukarestben székelő és speciálisan idegen szakmunkások kérdéssel foglalkozó szakbizottságot alakítsanak, amely szakbizottság irányítása mellett az összes munkügyi inspektorátusok területén kisebb bizottságok lesznek alakítva, amelyeknek az lesz a hivatása, hogy az idegen szakmunkások nélkül dolgozni nem tudó vállalatokat nyilvántartsák és időről időre megállapítsák hogy az egyes vállalatoknak hány idegen munkásra van felvételül szükségük. Ez a megállapítás hat hónaponta revideálva lesz és a körzeti bizottságok felterjesztése alapján a körzeti bizottság fogja megállapítani a szükséges létszámot. A körzeti bizottságokban az ipari és munkügyi inspektorátusokon kívül a szigorúcsk és az érdekelt gazdasági szervek lesznek képviselve. Illetékes körök em a megoldást célravezetőnek tartják és remélik, hogy az idegen szakmunkások ügye ezáltal végleges megoldást nyer.

Felemelték az ujvidéki faárakat. Ujvidékről jelenik: Az ujvidéki fakereskedők pénteken tartott értekezletén az elsőrendű gyertyán-, büki- és cserfa árát önként 100 dinárral, a másodrendű tölgy-, kőris- és szilva árát 60 dinárral felemelték. A többi fűszertanyag ára változatlan maradt. Az új árak december 21-én lépnek életbe.

A kolozsvári kisiparosok gyűlése. Hétfőn délután zajlott le az iparkamara tanácskozásán a kolozsvári kisiparosok gyűlése. A gyűlésen szóváltatták azokat a sérelmeket, amelyek az utóbbi időben a hatóságok részéről, különösen a súlyos adóhívásoknál érték az iparosokat. Heves József elnök nyitotta meg az ülést, majd Schwartz Márton kamarai beltag ismertette a sérelmeket. Az i. kolozsádó ügyében rövid beszéd keretében előadta, hogy Kolozsvárban mintegy ötszáz iparos miért nem adta be ez évben tanulóit az iparos tanonciskolába. Szerinte ennek oka abban rejlik, hogy a magas iskolaadót az iparosok nem tudják fizetni. Ezért vizsgolt az iparosokat a beiratási díj tiszteletére büntetik meg. Elmondja azután, hogy a felügyelőbizottság az iparosok véleményének meghallgatása

nélkül állapította meg a beiratási díjakat és még azt a kedvezményt sem adják meg, hogy részletekben fizessék az iskolaadót és beiratási díjakat. Több hozzászólás után Réthy Károly szólalt fel az egy százalékos forgalmi adó ügyében. Indítványozta, hogy a kamara a forgalmi adó eltörlése ügyében hívjon össze rendkívüli közgyűlést. Schwartz Márton javasolja hogy abban a bizottságban amely az egy százalékos forgalmi adó pánszűrését megállapítja, legalább egy taggal a kamara is képviselve legyen. Moldovan Antal a telepádók ügyével kapcsolatban beszámolt azokról az előterjesztésekről, amelyeket a város tanácsa a tőzségi illetékek életbe lépéséig eltilt az ipari érdekelttség bevonásával folytatott. Megállapítja, hogy az akkori javaslatokat a tanács nem respektálta. Réthy Károly e kérdésel kapcsolatban éles kritikát gyakorolt Kolozsvár város adminisztrációja fölött és leszögezte, hogy a város tanácsa a poléárság ellenőrzése nélkül galdalkodik, aminek következménye az, hogy elviselhetetlenül súlyos terhekkel rójják meg a város lakosságát. Schwartz Márton a betegsegélyző anomáliát ismertette majd elmondotta, hogy a bal-

esetbiztosítási ívek bitölésének elmulasztása miatt mintegy öt-záz iparost büntettek meg pénzbírsággal. Schwartz felszólalása után az idegen munkások kiutalásának ügye és a kisipari kölcsönök biztosítása került megvitatás alá.

A mai valutapiac

A mai napon nem volt lényegesebb változás a devizapiaccon. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 358-362, magyar korona 370-375, cseh korona 595-597, francia frank 1070-1075, svájci frank 3840-3860, dollár 19700-19850, angol font 934-936, olasz lira 865-880.

Valutapiac december 16-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1072, Berlin — London 936, Newyork 19800, Róma 86000, Zürich 3875, Bécs 2800, Prága 600, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 735.—, marka 43-50, leva 135, török lira 105, font sterling 920, francia frank 1090, svájci frank 3800, olasz lira 870, drachma 330, dinár 275.—, dollár 19100, lengyel marka 3700, osztrák korona 2900, magyar korona 2800, cseh korona 580.

Zürich. Nyttás-Zárlat: Berlin 12300-12290, Amsterdam 30825-30850, Newyork 51650-51675, London 342400-342400, Páris 277700-278200, Vilna 322750-322750, Prága 156000-156125, Budapest 7000-7000, Belgrád 77000-77000, Bukarest 26000-26000, Varsó 9950-9950, Bécs 7275-7280.

Párisi tőzsde: Bukarest 935, Zürich 35950.

„ARTA“
Januári kiállítására
-adásra szánt műtárgyak és régiségek bejelenthető naponta 9-1-ig és 3-7-ig
Cluj, Strada Avram Jancu 3 sz. alatt.

Ugye most már elhiszed
nyájas olvasó,
Hogy fogad a Farmodontól
miért ragyogó!

Központi Bár
? ARIZONA ?
és még 15 elsőrendű attrakció.
Előadás kezdete 10 órakor.

HASZNALJON
CSAK
„DURA“
ELEMÉKET!

Szolid kiszolgálás

IZRAEL & Co.
Cluj, Calea Victoriei No 2. szűcs és szőrmeáruháza

10% Nagy karácsonyi és ujévi vásárt rendezünk **10%** árengedménnyel **10%**

Dus választék mindenféle szőrmeben, ruhaprémekben.

Szolid kiszolgálás

Szörme és fonalfestés!

Összruhákat és bármilyen kelmét a legjobban fest és tisztít
„KRISTÁLY“ KELMEFESTŐ-GYÁR
CLUJ
Telefon 500

Szörme és fonalfestés

Legelőnyösebb u. m. Borsalino, Ita, Gyukits, Gabriel **PAPP** Gábor Pazar választék Felelősség mellett. Kedvező karácsonyi Hückel kalapkülönlegességek, kész uri ingekben és fejérműekben. ményes árak. ajándék-tárgyak nyakkendők, keztyűk, zsebkendők, sálak, gallérok stb. Cluj, Piața Unirii 8. Mérték szerint!

A női divat legszebb anyagai állandóan nagy választékban. — Elsőrendű anyagok. Szolid árak!

Grünwald és Steiner
női divat különlegességek áruháza.
Cluj, Piața Unirii No 12.

1924 december 17

Elmulasztás miatt megpénzítésként idegen munkások kölcsönök bocsátása

piac

nyegesebb váltóvá-
ok a követ: szék-
gyar korona 370—
ancia frank 10-70—
60 dollár 197 00—
36 00, olasz lira

er 16 ár:

1072 Berlin —
koma 860 00, Zürich
Budapest —
on 785—, marka
font sterling 920,
k 38-00, olasz lira
5—, dollár 193 00,
rona 29 00, magyar
0.
iz 123 00 —122 90,
Newyork 516 50—
00, Paris 2777 00—
—3227 50, Praha
0 00 70 00 Belgrad
0 00—260 00 Varso
2 80
935, Zürich 359 50.

itására
és régiségek be-
-1-ig és 3-7-ig
ncu 3 sz. alatt.

iszed
rájás olvasó,
nodontól
ért ragyogó!

Bár
ONA?
u attrakció.
u 10 órákor.

RA
EMEKET!

orme és
alfestés

Felelősség
mellett. Kedvez-
ményes árak.

teiner
ek áruháza.
No 12.

Leszállítják a petróleumtermékek export-illetékeit. Bukarestből jelentik: A jövő hét folyamán dönt a kormány gazdasági tanácsa a petróleumtermékek export-illetékének redukcója ügyében. Beavatott körök bizonyosra veszik, hogy a kormány engedélyezni fogja az illetékek leszállítását.

Megkezdődött a Creditul Industrial kötvénykibocsátása. Illetékes helyen nyert értékelésünk szerint a Creditul Industrial, bár egyelőre csak kis mértékben, megkezdte kötvénykibocsátását. A Banca Nationala az új kötvényekből egy tételt már át is vett, amelyből a régebben megszavazott hiteleket fogja kielégíteni.

SPORT

Németország-Svájc 1:1 (1:0) A két ország válogatott csapata vasárnap játszott egymás ellen és a meccs kemény küzdelem után döntetlenül ért véget. Az eredmény hitelesítő a németekre és azt mutatja, hogy a német futballsport az utóbbi időben igen sokat fejlődött. A mérkőzés Stuttgartban folyt le.

Végh Kami jobban van. A CFR népszerű centerhalfja, aki az ősi bajaoki szezon során lábörést szenvedett és aki azóta a Park sanatóriumban volt kezelés alatt, a napokban elhagyta a sanatóriumot és állapota annyira javult, hogy saját lábán bejárhat a kezelésre.

A Konrad fivérek a Viennához szerződtek. Bécsből jelentik: A Konrad fivérek végleg leszerződtek a Viennához és már részt is vettek a csapat tréningjén. A Vienna lényegesen megerősödik a két magyar játékosal.

Uj osztrák hátuszőrekord. Bécsből jelentik: A Jörgenbadben megtartott verseny első napján Schrepter WAC megjutította a 100 méteres hátuszás rekordját. Ideje 1:21.2 mp, míg a régi rekordot Kellin 1:21.6 másodperccel tartotta. Egyéb eredmények: 400 m. olimpiai díj: 1. Liechtenstein (Hakoah) 6:14.4 mp. 200 méteres mellúszás: 1. Friedberger (Amateur) 3:08.7 mp. 200 m. hátúszás: 1. Scharsak (Amateur) 3:02.6 mp. A verseny második napján, vasárnap a budapesti NSC uszói is részt vesznek.

Meghívó a Heggibber Sportegyesület 1924 december 21-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor a Calea Regele Ferdinand 52 sz. alatti helyiségben tartandó rendkívüli közgyűlésére. Tárgysorozat: 1. A lemondott tisztikar jelentése. 2. Uj tisztikar megválasztása. 3. Indítványok. A tárgysorozat fontosságára való tekintettel az összes tagok megjelenését kéri az **Elnökség.**

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A Notáskapitány. Az iglói diákok szerzőjének Farkas Lirének új, hangulatos operettjére a Notáskapitányra készül most a színház énekes szemlélyzete. A zongora szobákban és táncteremben teljesen befejezték már az előkészületeket a Török Emil vezetése mellett s most már napok óta a színpadi próbák folynak a Notáskapitányból, amelynek a jövő héten lesz a bemutató előadása.

A MAGYAR SZÍNHÁZ ÉRT. MŰVÉSZ.
Szerda: A kis muszkák (2-odszor, napibérlet 45 sz. A, sorozat 172)
Céttörtők: Kék szakáll 8-ik felesége (Tárai Ferenc föllépésével, premier-helyárrakkal, bérletszűnetben sorozat 173)

Péntek: Asszonyáldozat [Ujdonság először, Tárai Ferenc föllépésével, premiérhelyárrakkal, premier-bérlet 26 szám, sorozat 174]

Szombat d. u. fél 4-kor: Morium (Tárai Ferenc föllépésével, mérsékelt helyárrakkal, sorozat 175)
Szombat este 8-kor: Asszonyáldozat (2-odszor, Tárai Ferenc föllépésével, premi-er-helyárrakkal, napi bérlet 46 szám B, sorozat 176)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Vasgyáros (Tárai Ferenc föllépésével, leszállított helyárrakkal. Sorozat 177)

Vasárnap este 8-ko: A szerelem vására (Tárai Ferenc hucufellépése, premier-helyárrakkal, napibérlet 47 szám A, sorozat 178)
Hétfő: Mágna Miska (Operette rapriz, új szereposztással, napi bérlet 48 szám B, rendez helyárrakkal, sorozat 179)

MOZGÓK MŰKORA

Select-mozgó. Szerda, dec. 17. Premier, *Bella Donna.* Egy mérekevaró nő története, 6 felvonásban. Főszerepben Pola Negri és Conrad Nagel.

Urania-mozgó. Szerda, december 17. Humoros premier. *A benzinkirály* Nevettei amerikai vígjáték 5 felvonásban. Főszerepben Fatty.

Apollo-Mozgó. Szerda, december 17. *A sátnaszok.* Szenzációs amerikai kalandorirama, 6 felvonásban. Főszerepben Harry de Groute.

Nagy karácsonyi nőika'ap vásár.

Csak dec. 31-ig filckalapok 275 lej. Cilinder és bárosny kalapok 390 lej. az

"IDEAL"
kalapüzletben, Cluj, Calea Regele Ferdinand 8. szám. Gólya-druhdzsal szemben.

Szép és tartós
játékok
a legolcsóbb áron csak a
Gyermekek Paradisomában
a legrégebb és leghíresebb játékraktárban kaphatók.

Cím:
LINDENBERG
Bucuresti, Strada Smardan 12.
Oktatójátékok nagyobb gyerekek számára
Karácsonyfadísz

Rador 2445

KARÁCSONYI NAGYVÁSÁR MEGKEZDÖDÖTT

SZABÓ JENŐ

női divatkülönlegességek áruházában Cluj, Cal. Reg. Ferd. 5.
TELEFONSZÁM 4-79.

A legjobb minőségű
tejcokoládé
minden üzletben kapható

Fajták: *Chocolat au lait, Bosphora, Mocca, továbbá Bitter, Sec.*
Csakis minőségkevelőknek Modern csomagolás Csakis minőségkevelőknek

KANDIA felírás garantálja a minőséget

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesrét közlésnél egy szó 8—, vastag betűvel 6 lej. Leg-
nagyobb apróhirdetés 10 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény

Egyetemi haligató kö-
zép és elemi iskolás fiúk
szakosított oktatását vá-
lalja. Leveleket „Biztos-
sítási” jellegre a kiadóba
kér. 8304

Izr. nevelő, román,
magyar nyelvismerettel
állást keres. Leveleket
„Szerény” jellegre a kiadó
továbbít. 8303

Elsőrendű férfi és női
angol munkában perfekt
szató, házakhoz ajánlko-
zik. Mindennemű megbí-
zást a legkényesebb igé-
nyeket is garancia mel-
lett vállalja. Cim: Frank
Lajos, Weinstein és Fried-
mann papirkereskedésé-
ben Calea Reg. Ferdinand
34. 8300

Nagy iparvállalat gép-
kezelésben jártas sörak-
tárnokot keres azonnali
belépésre. Bővebbet kiadó-
hivatalban.

Kedvező fizetési felté-
telekkel olcsó és szép
ruhát készít a legújabb
divat szerint Dávid Jó-
zsef, Calea Victoriei 7.

Perzsa és más szőnye-
geket legszebben készít,
legtökéletesebben javít
Györi Irén szőnyegmü-
helye Szentegyház-u. 32.
Bizományi árut eladásra
átvesz. 8211

Mosónó lakásán mosát
vállal. Dávidné, Felleg-
vári-u. 12.

Értesítés!

Tisztelettel értesitem
vevőimet és üzletfelei-
met, hogy

**férfi ruha
üzletem**

Baross-u. 10 szám alól
**Várkapu-u.
3. szám alá**
áthelyeztem.
Tisztelettel:

Reich Izsák
Oradea-Mare,
Várkapu-u. 3. Strada
Castelului, 8167

Magánhivatalnok nőtlen
zsidó fiatal ember keres
lehetőleg a belvárosban
butorozott szobát. Magas
bért és lelépést fizet. Ci-
met a kiadóba kér.

Kérje mindenütt a világhírű
HORNIMAN angol teát
Vezérképviselőt és főraktár
Otto & Alfred Herzog
Bukuresti, Calea Vacaresti 4.

A LEGJOBBAK
OTTOGAGEL
TEASÜTEMENYEI

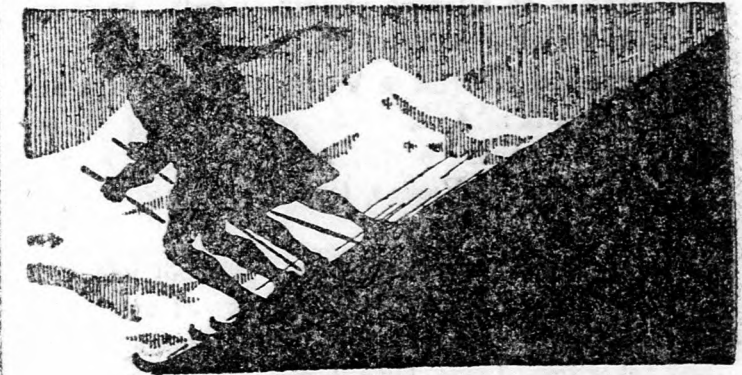
Nagy
karácsonyi vásár
Sándor
testvéreknél, Cluj
Reg. Ferdinand (v. Wesselényi) 13.

3 pár kötött női harisnya .. Lej	84
3 pár Flohr női harisnya	210
1 pár cérna női harisnya	85
1 pár fátyol női harisnya	120
6 pár férfi sokni	144
Női reformnadrág	80
1 pár téli keztyű, női és férfi ..	60
6 darab I-a férfi zsebkendő	90

Gyermek harisnyák, keztyűk, sapkák,
swetterek és férfi fehérneműek.

Mélyen leszállított árakban.

Gépszijak, lószerszámok
készítését és javítását, továbbá minden szakmá-
vágó munkát **olcsón** és pontosan készít
Motisan Mihály
szijgyártó, Cluj, Strada Manasturului No 45.

Téli sportfelszerelések
Emil SCHUSTER --- Cluj
Rador 2450 1790

Perindei
Királyi udv.
szállító

Felülmulhatatlan csokoládé és bonbon

★
**Kölni vizek minden illat-
ban, literes üveg 115.— lei**
verseny ár a Rózsa M.
ROYAL DROGERIÁBAN
Cluj, Piața Uniril No. 26
★
R. Mosse 32

GALVANI

A LEGJOBB ELEM

Gyártja : GALVANI-gyár Timisoara

Ne aljjon fel hangzatos hirdetéseknek! Győződjék meg a
Dréher-Haggenmacher
DACIA
extra tóli és a
Bavaria
dupla maláta sörök kiváló jó minőségéről.

Karácsonyra egy üveg
BOGSZA
cocktail de chocolate likör
★
a legpraktikusabb ajándék.